

Uresničevanje pakta za podeželje v državah članicah

Poročilo o politiki

September 2023

Navedbe in stališča avtorjev v tem dokumentu ne izražajo nujno uradnega stališča Evropske komisije. Komisija ne jamči za točnost vseh vključenih podatkov in ne more biti odgovorna za uporabo informacij iz te publikacije.

Funded by
the European Union

Kazalo

1	Uvod	1
2	Zakaj je pakt za podeželje potreben?	1
3	Sestavine pakta za podeželje	2
3.1	Strukture in mehanizmi za sodelovanje s podeželskimi skupnostmi	3
3.2	Imenovan član vlade in posebne službe za obravnavanje podeželskih vprašanj v okviru različnih politik.....	4
3.3	Krepitev zmogljivosti in podpiranje mreženja najrazličnejših deležnikov.....	4
3.4	V prihodnost usmerjena vizija, ki se izvaja s celostno strategijo/akcijskim načrtom	5
3.5	Učinkovito preverjanje učinkov ukrepov na podeželje in ustrezni podatkovni sistemi.....	6
3.6	Ustrezni sistemi upravljanja za lažje usklajevanje.....	7
3.7	Mehanizmi za usklajevanje dodeljevanja sredstev in zagotavljanje sinergij.....	8

1 Uvod

V tem poročilu o politiki so opisani ključni elementi ali sestavine, ki so potrebni za mobilizacijo deležnikov v okviru pakta za podeželje in spodbujanje usklajenega ukrepanja za doseganje ciljev dolgoročne vizije za podeželska območja EU v specifičnih okoliščinah posamezne države članice ali regije. Predstavljenih je tudi nekaj primerov, kako se ti elementi izvajajo v praksi. Ta publikacija je namenjena predvsem javnim organom na nacionalni ravni (in na regionalni ravni v državah članicah, kjer imajo regionalni organi zakonodajna pooblastila ali pooblastila pri načrtovanju programov), organizacijam civilne družbe (zlasti tistim, ki sodelujejo pri oblikovanju politik ali zagovorništvo), raziskovalcem, poslovnim organizacijam in drugim deležnikom, ki jih zanimajo podeželske politike.

Če se sprašujete, kako uresničiti pakt za podeželje v svoji državi ali regiji, je to poročilo namenjeno vam!

2 Zakaj je pakt za podeželje potreben?

Kot je poudarila predsednica Evropske komisije Ursula von der Leyen, so podeželska območja **bistvena** za evropsko identiteto in blaginjo. Prav tako imajo pomembno vlogo pri reševanju glavnih družbenih in okoljskih **izzivov**. Za uspeh podeželskih območij so potrebna **usklajena prizadevanja** najrazličnejših akterjev in deležnikov na različnih ravneh upravljanja.

Evropska komisija je leta 2021 po obsežnem skupnem razmisleku in posvetovanju z deležniki objavila sporočilo o [dolgoročni viziji za podeželska območja EU](#). Za uresničitev te vizije je bil pripravljen [akcijski načrt za podeželje](#), sestavljen iz devetih vodilnih pobud, 15 spremljevalnih ukrepov in šestih horizontalnih ukrepov, ki odražajo zavezo Komisije za močnejša, odpornejša, bolj povezana in uspešnejša podeželska območja do leta 2040. Eden od teh horizontalnih ukrepov je predlagati **pakt za podeželje** – mehanizem za vključevanje in spodbujanje ukrepov vseh ustreznih deležnikov in ravni upravljanja, ki lahko pomagajo doseči dolgoročno vizijo.

Cilji pakta za podeželje

Okrepiti glas podeželskih območij in jih vključiti v načrte politik

Mreženje, sodelovanje in vzajemno učenje

Zaveze za ukrepanje

Evropska komisija je junija 2023 ustanovila [usklajevalno skupino za pakt za podeželje](#), ki jo sestavljajo ključni deležniki na podeželju, da bi v naslednjih treh letih usmerjala proces pakta za podeželje, ki ga usklajuje Generalni direktorat za kmetijstvo in razvoj podeželja, skupaj z Generalnim direktoratom za regionalno in mestno politiko kot sovoditeljem. Komisija je ustanovila tudi podporni urad pakta za podeželje, ki bo spodbujal pakt in z izvajanjem ključnih nalog pomagal skupnosti pri doseganju njenih

ciljev. Te naloge vključujejo organizacijo dogodkov, zbiranje in razširjanje dobrih praks, usklajevanje prizadevanj z drugimi mrežami politik EU, zagotavljanje podpore platformi skupnosti pakta za podeželje, izdajanje revije o viziji za podeželje, novičnika in poročil o politikah ter upravljanje spletnega mesta in kanalov družbenih medijev. Vse dejavnosti na ravni EU so zasnovane in se izvajajo ob tesnem sodelovanju deležnikov. Za doseganje rezultatov pa mora **pakt za podeželje preseči raven EU ter doseči deležnike na nacionalni, regionalni in lokalni ravni**. Nacionalni, regionalni in lokalni organi so odgovorni za številne ukrepe politike, ki vplivajo na podeželska območja, vključno z odločitvami o porabi sredstev EU. Drugi deležniki, kot so organizacije civilne družbe, imajo pomembno vlogo pri oblikovanju in izvajanju politik. Dolgoročno vizijo je mogoče doseči le z njihovo aktivno udeležbo in sodelovanjem. Poleg tega blaginja in možnosti preživljanja na podeželskih območjih, zlasti na tistih s posebnimi omejitvami, kot so gorske, otoške ali čezmejne regije, niso odvisne le od akterjev, ki jih običajno povezujemo s kmetijstvom in razvojem podeželja. Pomembno vlogo imajo tudi javni organi (npr. tisti, ki so pristojni za izobraževanje, zdravstvo, promet in druge storitve, energijo, okolje ali digitalno infrastrukturo), akterji mestne politike, podjetja in raziskovalci.

Glede na potrebe in organizacijske kulture v EU se poskušajo vzpostaviti pakti za podeželje na različnih ravneh (nacionalni, regionalni, lokalni) in v različnih oblikah. Pomembno je, da **nobeno podeželsko območje v EU ni zapostavljeno** in da imajo lahko vsa korist od usklajenih prizadevanj, da bi postala močnejša, odpornejša, bolj povezana in uspešnejša. V ta namen bi se morali deležniki, ki jih zanimajo podeželska območja EU, pridružiti skupnosti pakta za podeželje na ravni EU in sprejeti praktične ukrepe na svojem področju dejavnosti, pa tudi poiskati najboljše načine za **prenos pakta za podeželje v svoje nacionalne, regionalne ali lokalne kontekste**. Takšne dejavnosti na različnih ravneh se bodo medsebojno podpirale in pomagale pri spreminjanju dolgoročne vizije v konkretno strategijo s praktičnimi rezultati, k čemur so pozvali deležniki na [forumu na visoki ravni o politiki podeželja](#), ki je potekal v Sigüenzi (Španija).

3 Sestavine pakta za podeželje

Nekatere države članice EU (npr. Finska) so že dolgo pred razvojem dolgoročne vizije za podeželska območja vzpostavile strukture upravljanja, ki omogočajo usklajene in celovite podeželske politike na različnih tematskih področjih ter so podobne tistim, ki se zagovarjajo s paktom za podeželje. Druge države so v zadnjem času začele izvajati podobne pobude, ki so jih sprožili negativni trendi, kot so odseljevanje s podeželja, upad gospodarstva in nezadovoljstvo, ali da bi izkoristili priložnosti, ki jih ustvarja evropsko financiranje (npr. Španija in Češka). Na podlagi svojih izkušenj in procesa dolgoročne vizije za podeželska območja na ravni EU lahko **države članice uvedejo več elementov, ki prispevajo k ciljem pakta za podeželje** na nacionalni ali regionalni ravni. Ti elementi dopolnjujejo 11 [načel OECD o podeželski politiki](#) in vključujejo:

- > strukture in mehanizme za sodelovanje s podeželskimi skupnostmi,
- > imenovanega člana vlade in posebne službe za obravnavanje podeželskih vprašanj v okviru različnih politik,

- > krepitev zmogljivosti in podpiranje mreženja najrazličnejših akterjev in deležnikov,

- > v prihodnost usmerjeno vizijo, ki se izvaja s celostno strategijo/akcijskim načrtom,

- > učinkovito preverjanje učinkov ukrepov na podeželje in ustrezne podatkovne sisteme,
- > ustrezne sisteme upravljanja za lažje usklajevanje ter
- > mehanizme za usklajevanje dodeljevanja sredstev in zagotavljanje sinergij.

Skupaj so to sestavine uspešnega pakta za podeželje. **Posamezne rešitve se lahko prilagodijo nacionalnemu okviru, vključno s posebnimi pravnimi in upravnimi okviri, viri financiranja, organizacijsko kulturo in zmogljivostmi deležnikov.**

3.1 Strukture in mehanizmi za sodelovanje s podeželskimi skupnostmi

Sprememb na podeželju ni mogoče doseči brez tesnega sodelovanja podeželskih skupnosti. Znano je, da imajo politike, ki so zasnovane in se izvajajo participativno, veliko večje možnosti za uspeh kot pristopi od zgoraj navzdol. To še posebno velja za podeželska območja. Takšno sodelovanje mora presegati občasna posvetovanja: mora biti **redno in sistematično ter zagotavljati reprezentativno udeležbo** deležnikov, ki jih to najbolj zadeva. Pomembno je tudi, da se te deležnike vključi v **celoten proces politike**, od zasnove in oblikovanja politike do priprave zakonodaje, izvajanja in ocenjevanja rezultatov.

Za to so potrebni posebni mehanizmi, prilagojeni zmogljivostim in razpoložljivosti predstavnikov podeželskih skupnosti, pa tudi dejavnosti, ki spodbujajo odprto razpravo (npr. razprave in delavnice). Obstajajo različne možne oblike: na primer razmeroma formalne strukture, kot so delovne skupine ali

usklajevalni odbori, ki vključujejo različne vrste akterjev (npr. svet za podeželsko politiko na **Finskem**); ali dogodki za pomoč pri oblikovanju in izražanju potreb podeželskih skupnosti, pa tudi za ozaveščanje o podeželskih območjih in njihovo spoštovanje v širši javnosti. Obstoječe mreže z neposrednimi povezavami s podeželskimi skupnostmi imajo lahko pomembno vlogo. Tak primer so **nacionalni podeželski parlamenti**, ki podeželskim skupnostim in organizacijam civilne družbe omogočajo, da vzpostavijo dialog z oblikovalci politik (glej primer iz **Latvije**). Takšni podeželski parlamenti so bili organizirani v številnih državah članicah EU (npr. na Švedskem,

Podeželski parlament v Latviji

Latvijski forum za podeželje (nacionalna organizacija, ki združuje ključne deležnike civilne družbe na področju razvoja podeželja) vsaki dve leti organizira parlament latvijskih podeželskih skupnosti. Leta 2023 se je na tem dogodku zbralo približno 300 predstavnikov lokalnih in regionalnih organov, podjetij, oblikovalcev politik (vključno z ministrstvi za kmetijstvo, varstvo okolja in regionalni razvoj ter blaginjo), akademikov, strokovnjakov za razvoj podeželja in navdušencev. Udeleženci so izmenjali izkušnje in pripravili resolucijo, ki bo služila kot načrt za vse odločitve o podeželskih območjih za naslednji dve leti.

Več informacij je na voljo [tukaj](#).

Finskem, v Estoniji, na Madžarskem, Slovaškem, Nizozemskem, v Romuniji, na Hrvaškem, v Latviji in Litvi), pa tudi v sosednjih državah (Bosna in Hercegovina, Albanija in Škotska v Združenem kraljestvu). Njihovi sklepi se predstavijo na dvoletnih srečanjih [Evropskega podeželskega parlamenta](#).

Lidija Pavič-Rogošič, članica EESO, ODRAZ – Trajnostni razvoj skupnosti (HR):

„Čas je, da se dolgoročna vizija za podeželsko Evropo ne le sprejme, ampak tudi izvaja. Za to potrebujemo spremembo mišljenja, večje spoštovanje podeželskih območij, pa tudi **lokalne pristope in več zaupanja v lokalno prebivalstvo**. Morali bi se oddaljiti od razdrobljenih politik in podeželska območja obravnavati celovito.“

3.2 Imenovan član vlade in posebne službe za obravnavanje podeželskih vprašanj v okviru različnih politik

Razvoj podeželja je običajno v pristojnosti vladnega ministrstva; to se pogosto ukvarja tudi s kmetijstvom, gozdarstvom in/ali živilskim sektorjem. Vendar imajo lahko odločitve organov, pristojnih za gospodarski in regionalni razvoj, izobraževanje, zdravje in promet, enak ali večji vpliv na življenje na podeželju. Zagotavljanje sodelovanja vseh teh služb, da se doseže pozitiven učinek na podeželska območja, zahteva močno vodstvo, **imenovanje člana vlade, pristojnega za podeželska vprašanja**, pa je ključnega pomena za to, da se podeželski prebivalci počutijo slišane. Ustanovitev posebne službe za obravnavanje podeželskih zadev lahko prispeva tudi k ozaveščanju ustreznih vladnih organov o pomenu podeželskih območij in olajša usklajeno ukrepanje. Navdihujoče rešitve ponujata primera iz **Irske** in **Finske**.

Tovrstna posebna služba je lahko tudi prva kontaktna točka za deležnike, namenjena izmenjavi zamisli ali izražanju pomislekov glede podeželskih vprašanj. Najbolje bi bilo, da bi v njej zaposlili ljudi, ki razumejo razne deležnike na podeželju in različne upravne oddelke ter z njimi dobro komunicirajo, hkrati pa imajo izkušnje iz drugih sektorjev v gospodarstvu ali civilni družbi.

Radim Sršeň, namestnik ministra za regionalne zadeve (CZ):

„Glede na geografijo nezadovoljstva moramo preiti od besed k dejanjem! Pakt za podeželje in pobude, kot je preverjanje učinkov ukrepov na podeželje, se morajo izvajati **ne le na ravni EU, temveč tudi na ravni držav članic ter na regionalni in lokalni ravni**. Potreben je celosten pristop z manj birokracije.“

Finski svet za podeželsko politiko

Finska že dolgo priznava, da morajo biti v podeželsko politiko vključene vse institucije, katerih odločitve vplivajo na vsakodnevno življenje in podjetništvo na podeželskih območjih. Ob upoštevanju tega je bila razvita struktura, ki jih bo povezala in zagotovila sodelovanje: finski svet za podeželsko politiko. Ta spada pod okrilje finske vlade, pri čemer si minister za kmetijstvo ter minister za gospodarske zadeve in zaposlovanje običajno delita funkciji predsednika in podpredsednika. 34 članov imenuje vlada, zastopajo pa ministrstva, agencije, zasebni sektor in organizacije civilne družbe. Podpira jih sekretariat, ki ga upravlja generalni sekretar, trije generalni podsekretarji pa zastopajo javni sektor, civilno družbo in raziskovalne organe. Večina dela sveta se izvaja v okviru tematskih mrež.

Več informacij je na voljo [tukaj](#).

3.3 Krepitev zmogljivosti in podpiranje mreženja najrazličnejših deležnikov

Sodelovanje deležnikov na podeželju je bistvenega pomena za doseganje sprememb na podeželju. Za sodelovanje v paktu za podeželje pa mnogi morda potrebujejo podporo posredniških organizacij. Te lahko zagotovijo pojasnila, spodbude in priložnosti za razpravo, ljudem pa omogočijo izmenjavo izkušenj ter oblikovanje mnenj in stališč. Ta vrsta podpore je lahko zlasti pomembna za prebivalce majhnih oddaljenih vasi, male kmete, mikropodjetnike, ženske in predstavnike mladih. Začenši z vzpostavitvijo zaupanja in pojasnitvijo ključnih konceptov v preprostem jeziku, razvojem znanj in spretnosti ter ciljno usmerjenim usposabljanjem bo morda potrebno **dolgoročno sistematično prizadevanje** za vključitev teh akterjev, na katere običajno ne bi pomislili. Zagotovitev proračuna za kritje potnih stroškov za sestanke bi lahko bila ključnega pomena, zlasti v večjih državah članicah (kot je **Švedska**, glej primer). Poleg podpiranja mreženja in sodelovanja je pomembno tudi, da se podeželskim

akterjem zagotovi dostop do financiranja in izvajanja projektov, ki prispevajo k dolgoročni viziji za podeželska območja na lokalni ravni. Točke VEM lahko okrepijo in oživijo podeželske skupnosti s spodbujanjem, svetovanjem, mreženjem in pomočjo pri izpolnjevanju zahtev za financiranje. Takšno podporo že zagotavljajo številne lokalne akcijske skupine LEADER, lahko pa jo zagotovijo tudi specializirane službe (kot v primeru **ZDA**).

Da bi povečali ozaveščenost podeželskih upravičencev o ustreznih evropskih skladih, bo Evropska komisija do konca leta 2023 objavila zbirko orodij o možnostih financiranja EU za podeželska območja. Tako bodo informacije

„Naša podeželska prihodnost“ na Irskem

Celovita politika Irske za podeželska območja temelji na nacionalni dolgoročni razvojni strategiji Projekt Irska 2040 in je osnovana na viziji uspešne podeželske Irske, ki je sestavni del nacionalne gospodarske, socialne, kulturne in okoljske blaginje in razvoja.

Da bi to dosegli, je bil oblikovan celovit nabor ukrepov politike, za izvajanje vsakega pa je odgovoren poseben vladni oddelek. Postopek usklajuje oddelek za razvoj podeželja in skupnosti, vodi pa ga njegov minister, medtem ko napredek spremlja odbor kabineta za razvoj gospodarstva in naložbe, ki mu predseduje p... k vlade.

Več informacij je na voljo [tukaj](#)

Vključevanje in krepitev zmogljivosti deležnikov na podeželju na Švedskem

Vključevanje deležnikov v podeželske zadeve na Švedskem omogoča nacionalna mreža za podeželje. Nacionalne in regionalne deležnike na podeželju (ne glede na to, ali izvajajo skupno kmetijsko politiko ali ne) se spodbuja, da zaprosijo za uradno članstvo in se zavežejo k dejavnemu sodelovanju v tematskih delovnih skupinah, lahko pa delujejo kot posredniki, ki pomagajo pri prenosu dialoga o politikah na lokalno raven. Da se akterjem iz civilne družbe olajša udeležba, nacionalna mreža za podeželje financira potne stroške in celo pristojbine (za prostovoljce).

Več informacij je na voljo [tukaj](#).

Pomoč podeželskim skupnostim pri dostopu do informacij in financiranja

V Združenih državah Amerike zvezne agencije in komisije, pristojne za podeželska vprašanja, združijo moči, da bi podeželskim skupnostim zagotovile pravičen dostop do zveznega financiranja. Zagotavljajo tudi strokovno znanje, ki tem skupnostim pomaga pojasniti lokalne prednostne naloge ter zagotoviti za sredstva za ustanovitev delovnih mest, infrastrukture

zbrane na enem mestu, ki bo dostopno lokalnim organom, deležnikom, vodjem projektov in organom upravljanja, da bodo lahko najbolje izkoristili nove priložnosti, ki jih ponuja proračun EU za obdobje 2021–2027.

3.4 V prihodnost usmerjena vizija, ki se izvaja s celostno strategijo/akcijskim načrtom

Da bi rešili izzive, s katerimi se soočajo podeželska območja, morajo imeti nosilci odločanja jasno vizijo, ki bo dolgoročno usmerjala njihovo delovanje. Podeželske skupnosti in vsi, ki želijo vlagati, se ustaliti ali delati na podeželju, zlasti mladi, morajo vedeti, da bo podpora politike na voljo še vrsto let. V ta namen je potrebno široko soglasje med političnimi skupinami in civilno družbo (vključno s podeželskimi in mestnimi organizacijami), kmeti, malimi in srednjimi podjetji, mladimi ter različnimi gospodarskimi in socialnimi akterji; morda bodo potrebne tudi učinkovite določbe o upravljanju konfliktov. Soglasje in sodelovanje ključnih vladnih služb omogočata **dolgoročno kontinuiteto** in zagotovitev zadostnih človeških, institucionalnih in finančnih virov za uresničitev vizije.

Za uresničitev vizije je bistvena tudi celovita večsektorska strategija. Ker se morajo podeželske politike spoprijeti s številnimi in zapletenimi izzivi, razdrobljeno ukrepanje ni učinkovito; poskus reševanja ene same težave ali podpore eni ciljni skupini je lahko celo kontraproduktiven. Celosten in celovit pristop prispeva k upoštevanju socialnih, gospodarskih in okoljskih vidikov podeželskega življenja, ki so v številnih primerih medsebojno povezani (glej primer iz **Francije**). Nacionalni ali regionalni pakt za

Program France Ruralités

Francoska vlada je na podlagi izvajanja prve nacionalne agende za podeželje leta 2023 začela izvajati celovit program za spodbujanje podeželskih območij. Ta program ima štiri stebre: tehnično podporo za občinske naložbene projekte, povečanje financiranja biotske raznovrstnosti za povečanje vrednosti okoljskih sredstev podeželja, praktične rešitve za vsakodnevno življenje (mobilnost, izobraževanje, zdravstvo, kultura, stanovanja itd.) in nov sistem oblikovanja območij za oživitev podeželja, ki so upravičena do davčnih olajšav. Pomemben element programa je promocija „tretjih krajev“ za spodbujanje kolektivnih inovacij.

Program so javnosti skupaj predstavili predsednik vlade, minister za ekološki prehod in teritorialno kohezijo ter namestnik ministra, pristojnega za lokalne organe in podeželske zadeve. Rezultati se bodo spremljali s kazalniki, kot so odstotek praznih podeželskih domov, število novih podeželskih podjetij in odstotek državljanov, ki menijo, da so podeželska območja dober kraj za življenje.

učinke novih predpisov, načrtov ali programov na podeželska območja. Da bi bil uspešen, ga je treba vključiti v celoten **sistem upravljanja** in ga prilagoditi specifični upravni strukturi države/regije. Glede na [poročilo o preverjanju učinkov ukrepov na podeželje za leto 2020](#) ima v **Združenem kraljestvu** vsak vladni oddelek imenovanega vodjo za preverjanje učinkov ukrepov na podeželje, katerega vloga je podpirati preverjanje teh učinkov na svojem področju politike. Vlada je pripravila tudi [praktične smernice za obravnavanje rezultatov politike na podeželskih območjih](#). Na **Finskem** je preverjanje učinkov ukrepov na podeželje vključeno v smernice ministrstva za pravosodje o oceni učinka vladnih zakonodajnih predlogov, spremljajo pa ga enostavne metode ocenjevanja ter usposabljanje in **ozaveščanje zakonodajalcev**. [Tematska skupina Evropske mreže za razvoj podeželja za preverjanje učinkov ukrepov na podeželje](#) je pripravila analitični okvir in priporočila za preverjanje učinkov ukrepov na podeželje na nacionalni, regionalni in lokalni ravni.

Za oceno učinka odločitev na podeželska območja ter za merjenje napredka pri izvajanju politik in strategij je bistvenega pomena dostop do **visokokakovostnih podatkov**. Španska avtonomna skupnost Katalonija dvakrat letno objavi obsežno knjigo s podrobnimi statističnimi podatki o svojih podeželskih območjih. Te podatke uporablja regionalni usmerjevalni odbor za [vizijo](#) podeželskih območij za spremljanje novih zakonodajnih predlogov in ocenjevanje učinkov na podeželska območja. Na Madžarskem nacionalni informacijski sistem za regionalni razvoj in prostorsko načrtovanje (www.teir.hu) združuje podatke o podeželju iz različnih virov s posebnim modulom LEADER, ki zagotavlja podatke lokalnim akcijskim skupinam in občinam. Z dokazi podprto odločanje o podeželskih vprašanjih lahko podpre tudi [opazovalna skupina za podeželje](#), ki jo je decembra 2022 ustanovila Evropska komisija, da bi centralizirala, analizirala in razširjala podatke, povezane s podeželskimi območji EU.

podeželje je lahko prvi korak pri povezovanju različnih sklopov politike ter omogočanju **širšega in bolj celostnega pogleda** na podeželska območja. To bi bilo treba prenesti v **praktične korake**, ki tvorijo skladen akcijski načrt, pri čemer je jasno navedeno, kdo je odgovoren za kaj ter kako je mogoče spremljati in ocenjevati napredek.

3.5 Učinkovito preverjanje učinkov ukrepov na podeželje in ustrezni podatkovni sistemi

Ker na podeželska območja vpliva veliko zakonodajnih in upravnih odločitev, je potreben mehanizem za povečanje pozitivnih učinkov in omejitev negativnih. Preverjanje učinkov ukrepov na podeželje je mehanizem, ki opredeljuje in ocenjuje

3.6 Ustrezni sistemi upravljanja za lažje usklajevanje

Glede na pomen vključevanja številnih različnih akterjev politike v razvoj podeželja je bistveno vzpostaviti sistem, ki bo olajšal usklajevanje, tako **horizontalno** (npr. med različnimi sektorskimi ministrstvi) kot **vertikalno** (med različnimi ravni upravljanja: nacionalno, regionalno, podregionalno in lokalno). Takšno usklajevanje bi moralo prispevati k preprečevanju podvajanja prizadevanj ali nasprotujočih si ukrepov in k ustvarjanju sinergij. Model upravljanja na več ravneh bi moral vključevati organizacije civilne družbe, podjetja in socialne partnerje. Vzpostaviti bi bilo treba mehanizme in

Boj proti ruralni depopulaciji v Kastilji - Manči

Španska avtonomna skupnost Kastilja - Manča je leta 2021 sprejela poseben zakon o gospodarskih, socialnih in davčnih ukrepih za boj proti depopulaciji in razvoj podeželskih območij. Močno vodstvo podpredsednika avtonomne skupnosti ob podpori posebnega komisarja za demografske izzive je bilo ključno za mobilizacijo vseh regionalnih vladnih služb (npr. za kmetijstvo, izobraževanje, zdravstvo in promet) ter njihovo vključitev v pripravo zakona in izvajanje regionalne strategije za njegovo uresničitev.

Ta strategija zajema najrazličnejše ukrepe ter mobilizira 3 322 milijonov EUR iz regionalnih, nacionalnih in evropskih sredstev, vključno z instrumentom NextGenerationEU. Za usklajevanje strategije je bil ustanovljen regionalni svet za razvoj podeželskega okolja in boj proti depopulaciji, v katerem sodelujejo predstavniki vseh oddelkov regionalne vlade, pokrajinski svetov in lokalnih organov, pa tudi ključni socialno-ekonomski akterji (npr. sindikati, podjetja, univerze in civilna družba).

Več informacij je na voljo [tukaj](#).

spodbude, da se zagotovi redno komuniciranje med različnim službami in upravnimi ravni ter da sodelovanje ni omejeno na izmenjavo informacij, temveč omogoča odprto participativno razpravo in načrtovanje skupnih dejavnosti. Redna srečanja uslužbencev, odgovornih za različna orodja politike, so lahko koristna, po možnosti v neformalnem okolju, da se vzpostavi **zaupanje ter skupno razumevanje** izzivov in ciljev. Zelo pomembne so tudi jasno opredeljene odgovornosti za posamezne naloge in trdna pravna podlaga organa, pristojnega za usklajevanje, kot ponazarja **španski** primer. Nekatere države članice imajo [svete za prehransko politiko](#), ki lahko služijo kot navdihujoč model platform z več deležniki.

Albert Puigvert, zveza podeželskih pobud v Kataloniji (ES):

„Soočiti se s podeželskimi izzivi pomeni razvoj **transverzalnih politik, ki vključujejo vse ravni upravljanja**. V Kataloniji je bil pakt za podeželje rezultat participativnega procesa, njegovo upravljanje pa vključuje civilno družbo, vlado in parlament.“

3.7 Mehanizmi za usklajevanje dodeljevanja sredstev in zagotavljanje sinergij

Poleg dobrega usklajevanja med različnimi organi je za učinkovito podporo podeželskim območjem potrebno **povezovanje različnih virov financiranja** – evropskih, nacionalnih, regionalnih in lokalnih – za zagotovitev, da različni instrumenti skupaj zadostujejo za zadovoljitev potreb podeželja in so

Koncept razvoja podeželja na Češkem

Češka je v obdobju 2014–2020 združila različna sredstva EU za podeželska območja: 178 lokalnih akcijskih skupin za podeželje je pokrivalo skoraj vsa podeželska območja države, pri čemer so se uporabila sredstva Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), Evropski socialni sklad (ESS) in EKSRP, večina sredstev pa je bila iz ESRR. Na podlagi teh izkušenj je Češka leta 2020 oblikovala svoj koncept razvoja podeželja pod nadzorom ministrstva za regionalni razvoj, ki združuje različne vire financiranja prek teritorialnih instrumentov in strategij SMART.

Med češkim predsedovanjem EU se je začel izvajati **češki pakt za podeželje**. Ta povezuje državljane, lokalne organe in druge partnerje pri spodbujanju razvoja podeželja.

Več informacij je na voljo [tukaj](#) in [tukaj](#).

prilagojeni dejanskim razmeram upravičencev (mali projekti, omejena upravna zmogljivost itd.). Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP) in kohezijska politika (ESRR, ESS) sta ključna vira financiranja EU za spremembe podeželja, pomembno vlogo pa ima lahko še več drugih skladov (skladi za odpornost in okrevanje) in programov (npr. Erasmus, LIFE). Te tokove financiranja je mogoče tudi **kombinirati** s pristopi, ki temeljijo na več skladih, da se ustvari še več priložnosti za ukrepanje na terenu, kot je to na **Češkem**. Nacionalni in regionalni organi upravljanja lahko deležnikom na podeželju olajšajo dostop do financiranja

tako, da vzpostavijo posebne tokove financiranja, **namenjene podeželskim območjem**, ter oblikujejo preprosta, uporabniku prijazna pravila za prijavo, upravičenost in poročanje na ravni različnih skladov. To je na primer storila **Švedska** v obdobju 2014–2020, saj je vse financiranje lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, za podeželska območja iz štirih skladov EU (EKSRP, ESRR, ESS in ESPR) upravljal en sam organ in ga izvajal na podlagi usklajenega sklopa pravil.

Druga rešitev je točka VEM za podporo podeželskim občinam, podjetjem in nevladnim organizacijam pri dostopu do javnih sredstev, vzpostavljena na lokalni, regionalni ali nacionalni ravni. V nekaterih državah članicah (npr. na [Tirolskem v Avstriji](#)) je ta vloga zaupana lokalnim akcijskim skupinam LEADER.